

Preek Efeze 5:22:22-29, Openbaring 19:6-9

Broeders en zusters, gemeente van de Here Jezus,

Hebt u dat ook? Als je die bijbeltekst uit Efeze leest *'vrouwen weest aan uw man onderdanig'* dat je dan een beetje geprikkeld raakt. Kun je daar anno 2013 nog wel mee aankomen?

Ik kan me dat wel een beetje voorstellen. Maar laat ik dan meteen erbij zeggen dat die irritatie ontstaat omdat we bij het onderdanig zijn van de vrouw en bij het hoofd zijn van de man een beeld van het huwelijk voor ogen hebben wat de bijbel in werkelijkheid niet wil zeggen. Deze teksten zijn vaak verkeerd uitgelegd en zelfs met de hand op de bijbel verkeerd toegepast. En deze verkeerde toepassing is er de oorzaak van dat we geprikkeld raken. Al gauw krijgen we beelden voor ogen van dominante baasspelerige mannen en onderschikte vrouwen die in deze rol nauwelijks de kans hebben gehad zichzelf te ontplooien.

Nu wil ik het vanmorgen eigenlijk niet over het huwelijk hebben, maar over de gemeente. Maar omdat onze tekst een parallel maakt tussen de band tussen een man en een vrouw in het huwelijk en de band tussen Christus en de gemeente ontkomen we er niet aan, toch even naar deze tekst te kijken. In de eerste plaats zou ik willen zeggen dat de tekst *'vrouwen wees aan uw man onderdanig'* tegen de getrouwde vrouwen wordt gezegd in de gemeente, niet tegen ongetrouwde vrouwen. Het gaat in deze tekst over de houding van de getrouwde vrouw ten opzichte van haar eigen man en dus ook niet over de houding van alle vrouwen in de gemeente ten opzichte van alle mannen in de gemeente.

Ten tweede wil ik zeggen dat dit geen tekst is voor mannen om hun vrouw onder de neus te houden. De mannen worden nl. vs. 25 aangesproken. *Mannen heb uw vrouw lief, evenals Christus zijn gemeente heeft liefgehad en Zich voor haar overgegeven heeft...* Deze tekst geeft mannen absoluut geen ruimte om de baas te spelen of de boeman uit te hangen thuis. Deze teksten samen zeggen eigenlijk niets anders dan: vrouwen wees dienstbaar aan je man, mannen wees dienstbaar aan je vrouw. Wees elkaar onderdanig, zie vs. 20. Deze tekst is absoluut geen pleidooi voor een strenge hiërarchie maar een pleidooi voor dienstbaarheid.

Ik hoop dat ik hiermee even de angel uit de tekst gehaald heb en dat het nu ook wat

makkelijker is om samen te gaan kijken naar de gemeente, die in het Nieuwe Testament de Bruid van de Bruidegom Christus genoemd wordt. Want dat is één van de vele beelden die de bijbel geeft van de gemeente. Ds. Kruithof en ik zullen de komende tijd er een aantal behandelen.

Omdat de gemeente niet gemakkelijk te omschrijven is, geeft de bijbel verschillende beelden van de gemeente weer, die ieder dan een specifiek kenmerk van de gemeente weergeven. Denkt u maar aan de gemeente als lichaam met Christus als Hoofd, De gemeente als kudde met Christus als Herder, de gemeente als tempel met Christus als hoeksteen, enzovoort. Nu willen we kijken naar wat de bijbel bedoelt als er over de gemeente als Bruid gesproken wordt en natuurlijk proberen we dat ook te vertalen naar vandaag.

Al in het Oude Testament komen we tegen dat de relatie tussen God en het volk Israel wordt vergeleken met een huwelijksrelatie.

In de oudtestamentische tijd betaalde een man een bruidschat aan de familie van de aanstaande vrouw. Men zag met het huwelijk als een verbond met wederzijdse verplichtingen. De man had de plicht om zijn vrouw bescherming en verzorging te bieden. De vrouwelijke plicht was trouw en gehoorzaamheid. Die zelfde verbondsverplichtingen golden ook voor God en zijn volk. God schonk zijn volk verlossing uit de slavernij en het beloofde land waarin het bescherming en verzorging zou ervaren. Nieuwtestamentisch toegepast: God schenkt ons verlossing door Christus en de belofte van een Nieuwe aarde. Dat is Gods bruidschat, dat wil Hij Zijn bruid schenken.

En het volk had dan als antwoord de plicht tot trouw en gehoorzaamheid. Vandaar ook dat in de profeten de afgoderij van Israel vaak vergeleken wordt met een vrouw die haar man bedriegt. In dit kader kan ook beter begrepen worden dat God een naijverige, een jaloers God is. Als Israel andere goden naloopt is God jaloers, zoals een echtgenoot wiens vrouw er een andere man op na houdt, ook jaloers is. De profeet Hosea moest zelfs een overspelige vrouw trouwen om de ontrouw van het volk te illustreren.

Een enkele keer wordt er ook geprofeteerd over terugkeer en herstel in relatie. Jesaja doet dat bijvoorbeeld in Jes. 62:5: *zoals de bruidegom zich over de bruid verblijdt, zal uw God Zich over u verblijden.*

Daarbij zien veel Joodse en christelijke bijbeluitleggers in het boek Hooglied een parallel tussen de liefde van een man en een vrouw en de liefde tussen God en zijn volk. Dat was ook de reden waarom dit boek in de bijbel is opgenomen. Men kon niet geloven dat het alleen om gewone liefde tussen een man en een vrouw zou gaan in Hooglied. Die parallellen tussen God de Bruidegom en Israel zijn Bruid zijn zeker te trekken, maar in eerste instantie gaat Hooglied toch echt gewoon over de liefde van de jonge koning Salomo voor zijn aanstaande bruid. De poëtische omschrijvingen van die liefde zijn ook moeilijk toe te passen op de Here God en zijn volk. En mocht Hooglied werkelijk spreken over de liefde van God voor zijn volk dan is dit in ieder geval één van de weinige plaatsen in het Oude Testament waar het bruid/bruidegom –beeld positief gebruikt wordt.

In het Nieuwe Testament is dat anders. In het Nieuwe Testament wordt het bruid/bruidegom-beeld niet gebruikt voor de Here God en het volk Israel, maar voor de Here Jezus en de gemeente. Christus is de bruidegom en de gemeente is de bruid. Vanaf het allereerste begin zien we dat Jezus als Bruidegom wordt geduid. Al in Johannes 3, in het begin van Jezus' publieke optreden, lezen we dat Johannes de Doper zichzelf de 'vriend van de bruidegom' noemt. Tijdens de Joodse bruiloft had de vriend van de bruidegom een bijzondere taak. De vriend van de bruidegom mocht tijdens de feestelijkheden de bruid en bruidegom bij elkaar te brengen. Als dat gebeurd was dan was zijn taak volbracht. Johannes de Doper zag zichzelf als zo'n vriend. Hij bracht Christus de bruidegom naar de bruid, de gemeente. En daarmee is zijn taak voltooid. Johannes begreep heel goed dat hijzelf niet centraal behoorde te staan, maar dat het om de Bruidegom gaat. Hij was niet de bruidegom, maar zijn vriend. De bruidegom moet meer worden, de vriend minder.

Een groot verschil tussen het Oude Testament en het Nieuwe Testament is dat in het Oude Testament Israel vooral wordt gezien als de ontrouwe vrouw van God de Bruidegom. In het Nieuwe Testament is de Gemeente eigenlijk de verloofde of de ondertrouwde vrouw van Jezus de Bruidegom. Want de bruiloft moet nog plaatsvinden. Die band is trouwens wel onverbreekelijk. Denkt u maar aan Jozef en Maria. Zij waren ook ondertrouwd. Toen Jozef hoorde dat Maria zwanger was wilde hij in stilte van haar scheiden. Ook als iemand ondertrouwd was, was er al een echtscheidingsprocedure nodig. Je kon niet zo maar de relatie beëindigen. Dat is duidelijk anders dan bij ons een verloving. Wij kunnen een verloving beëindigen

zonder dat er een soort echtscheidingsprocedure plaatsvindt. In de bijbelse tijd behoorde een ondertrouwd stel elkaar al wel wettelijk toe, maar met de seksuele gemeenschap wordt gewacht tot de bruiloft. De bruid moest zich rein bewaren tot de huwelijksdag.

Jezus heeft zoals u weet, tijdens zijn driejarige bediening heel veel gelijkenissen verteld. Het is opmerkelijk dat meerdere gelijkenissen het Koninkrijk der hemelen vergelijken met een bruiloft. In Matt. 22, de gelijkenis van het koninklijke bruiloftsmaal, gaat het over allerlei genodigden die geen tijd hadden voor het feest en de koning, de vader van de bruidegom, laat dan zijn knechten de straat opgaan om naar de kruispunten der wegen te gaan en iedereen maar uit te nodigen die ze tegenkomen. Ook in de bekende gelijkenis over de vijf wijze en vijf dwaze maagden wordt het beeld van een bruiloft geschetst. Toen de bruidegom eindelijk verscheen bleek dat de dwaze maagden niet genoeg olie in hun lampen hadden en de wijzen wel.

In de tekst uit Efeze 5 die we net hebben gelezen en ook al even besproken, beschrijft de apostel Paulus hoe het huwelijk tussen een man en een vrouw een afspiegeling hoort te zijn van de relatie tussen Christus en de gemeente. We hebben net al gezegd dat het vooral over dienstbaarheid, trouw en liefde gaat. Het is Gods bedoeling dat de huwelijken van zijn kinderen een getuigenis zijn van Jezus' liefde, trouw en dienstbaarheid. Als een huwelijk niet goed gaat, en dat gebeurt in onze gebroken wereld ook onder christenen, dan is dat niet alleen een triest gebeuren voor de mensen zelf en hun eventuele kinderen, maar dan kan in die relatie ook niet meer zichtbaar worden hoe trouw, liefdevol en dienstbaar de Here Jezus Christus is. En dat huwelijk mist dan z'n bedoeling.

Tussen twee haakjes, dat wil natuurlijk niet zeggen dat Gods hart niet meer zou uitgaan naar gescheiden mensen. Integendeel, ook in deze gebrokenheid wil Hij een Trooster zijn. Zonder twijfel. En wij mogen als gemeente door mee te leven met gescheiden mensen Gods bewogenheid laten zien.

Ik wil weer terug gaan naar de gemeente als Bruid.

Als aan het eind van de bijbel, het boek Openbaring de visioenen van Johannes op Patmos beschrijft, lezen we in hoofdstuk 19:6 dat de bruiloft van het Lam is gekomen en dat de bruid zich heeft gereedgemaakt voor de bruiloft. Hier vinden de

gelijkenissen van Jezus die over een bruiloft gaan hun voltooiing: de bruiloft van het Lam. Toen Jezus het Heilig Avondmaal instelde gaf Hij ook al aan dat Hij pas weer het Passcha zou eten als alles vervuld is in het Koninkrijk Gods. Dat is een verwijzing naar dit moment van Openbaring 19. Als de bruiloft van het Lam plaatsvindt zal er ook een bruiloftsmaal gehouden worden. Als we avondmaal vieren in de kerk dan kijken we terug naar wat Jezus gedaan heeft, Hij stierf voor onze zonden. We denken als het ware aan de bruidschat die Christus voor ons heeft betaald. Maar we kijken ook vooruit. De Bruid, de gemeente, ziet verlangend uit, naar het moment dat we Hem zullen werkelijk zullen zien en als het ware onze benen bij Hem onder tafel mogen steken tijdens de bruiloft van het Lam.

In het beeld dat Johannes te zien krijgt wordt de bruid voorgesteld als gekleed in blinkend smetteloos fijn linnen. Een enorme tegenstelling met het beeld dat Johannes te zien kreeg in Openbaring 17. Daar gaat het over de grote hoer Babylon, haar gewaad was purper en scharlaken, rood van het bloed, als teken van haar onreinheid en hoererij. Het prachtige blinkende, smetteloze gewaad dat de Bruid draagt, is haar gegeven. Dat is opmerkelijk. Want het smetteloos fijn linnen stelt de rechtvaardige daden van de gelovigen voor. Het zijn onze eigen rechtvaardige daden, maar God schenkt het. Hoe moeten we dat nu precies verstaan?

We mogen hier denken aan wat God zelf in ons leven uitwerkt. In Efeze 2:8-10 wordt dit prachtig uitgewerkt door de apostel Paulus. In de eerste plaats stelt Paulus dat onze redding door genade is, niet uit werken. Het is absolute genade dat God ons bevrijdt van onze zonde door het verlossende werk van Christus. Hij wist ons strafblad uit en schenkt ons eeuwige redding. Het enige wat gevraagd wordt is geloof. Stel je vertrouwen op de Here Jezus en verlossing wordt jouw deel. Onze redding is niet uit werken. Met andere woorden, ons goed gedrag redt ons niet. Wij dragen met ons gedrag niet bij aan de redding. Dat is 100 procent Christus' werk. Maar zegt Paulus vervolgens, God heeft ons wel verlost om goede werken te doen opdat we daarin zouden wandelen. Die goede werken vloeien dus voort uit onze verlossing. Ze zijn er een gevolg van. Je zou kunnen spreken over vrucht. Die werken doen we nooit uit ons zelf, maar omdat we verlost zijn gaan we dankzij het vernieuwende werk van de Geest leven naar onze bestemming.

In Openbaringen zien we dus op de bruiloft van het Lam, aan de ene kant het Lam zelf, Hij kocht ons vrij van zonde, Hij droeg onze schuld aan het kruis, Het Lam die

tevens de Bruidegom is, en aan de andere kant de Bruid, die smetteloos is dankzij dat verlossende werk van het Lam, maar ook versierd met rechtvaardige daden. Dat is versierd met datgene wat de Geest heeft mogen uitwerken. Vindt u dat niet mooi. Straks als wij voor het Lam staan, zullen we versierd zijn met wat we samen hebben mogen zichtbaar maken van Christus. Onze liefde voor elkaar zal zichtbaar zijn, onze zorg voor zieken zal zichtbaar zijn, al die keren dat u de toiletten hebt schoongemaakt in ons kerkgebouw, of dat u het maandblad hebt gevouwen, of meegeholpen hebt bij het uitdragen van het Evangelie, het zal af te lezen zijn, al die dingen die we uit liefde gedaan hebben zonder dat iemand het ooit heeft gezien, het zal ons daar sieren. Al wat gedaan wordt uit liefde voor Jezus houdt zijn waarde en zal blijven bestaan.

Johannes is zo onder de indruk van deze aanblik dat hij op z'n knieën valt voor de engel die hem dit visioen liet zien. "Niet doen" zegt de engel, "je moet mij niet hebben. Aanbidt God!"

Dit is best een vrij lang betoog geworden over wat de bijbel leert over Christus de Bruidegom en de gemeente de Bruid. Maar wat moeten we daar vandaag nu mee? Daarvoor neem ik u mee naar het 9^e vers van Openbaring 19. De engel zegt daar namelijk: *zalig zij die genodigd zijn tot het bruiloftsmaal van het Lam*. Het lijkt erop dat de genodigden in dit visioen dezelfde zijn als de bruid. Alhoewel ik daar ook wel weer andere meningen over ben tegengekomen. Maar laten we het maar op ons zelf betrekken. En dan is de eerste vraag is heel concreet: Wil je daar bij zijn? Wil je deel uitmaken van die Bruidsgemeente die straks stralend, zonder vlek of rimpel, bekleed met wit linnen voor de Bruidegom zal staan? Dat kan, maar het kan ook maar op één manier. De enige manier is dat we dat offer van Jezus op Golgotha accepteren als betaalmiddel voor onze zonde. Dat je accepteert dat Jezus ook jouw Lam is omdat je uit jezelf gewoon niet rein genoeg bent om voor God te verschijnen. Wij kunnen een heilig God alleen onder ogen komen als we gereinigd worden. Alleen dankzij Christus' offer kunnen we bekleed worden met de klederen des heils, alleen zo zijn we waardige gasten op de bruiloft van het Lam. Dat is het eerste?

Het tweede waar ik op wil wijzen is het 7^e vers: *zijn vrouw heeft zich gereed gemaakt*. Dat betekent dat de bruidsgemeente klaar is voor de ontmoeting met de Bruidegom. Hoe doe je dat nou, je gereed maken voor Jezus' komst? Moet ik dan continue in

een of andere geestelijke toestand verkeren, want o wee, stel dat Jezus terugkomt en ik leef hier gewoon mijn leventje, zonder dat ik Hem echt verwacht heb? Wat dan dat 'echt verwachten' ook zou mogen zijn. U voelt wel aan dat we dan heel gauw in een kramp terecht komen. Natuurlijk het is goed om bezig te zijn met de wederkomst. Vanavond is er ook een maranathadienst waarin we dat doen. Maar de beste manier om Hem te verwachten is gewoon eenvoudig te leven met Hem en in ons dagelijks leven op Hem afgestemd zijn. Dan zullen we de werken doen die Hij tevoren bereid heeft. Dan dragen we vrucht, dan wordt Hij zichtbaar in ons leven. In een van Zijn gelijkenissen gebruikt Jezus ook het voorbeeld van een slaaf die zijn heer verwacht, gewoon door trouw zijn werk te doen. Hij doet wat de heer van hem verwacht, ook toen de heer een lange buitenlandse reis aan het maken was. Zelfs toen de heer langer wegbleef dan verwacht.

Onze Heer is sinds hemelvaart in de hemel. Vandaar komt Hij weer terug. Dat is zeker, maar we weten niet wanneer. Maar de beste manier om Hem te verwachten is doen wat de Heer van ons verwacht. Trouw blijven aan de bijbel, leven onder de leiding van de Geest, vrucht dragen voor Hem. Zo mogen we een bruidsgemeente zijn. Een gemeente die uitzielt naar de komst van haar geliefde Bruidegom. Een gemeente waar alles draait om Hem alleen. Christus, alles en in allen!

Amen.

April 2013
G. P. Hartkamp
Wapenveld